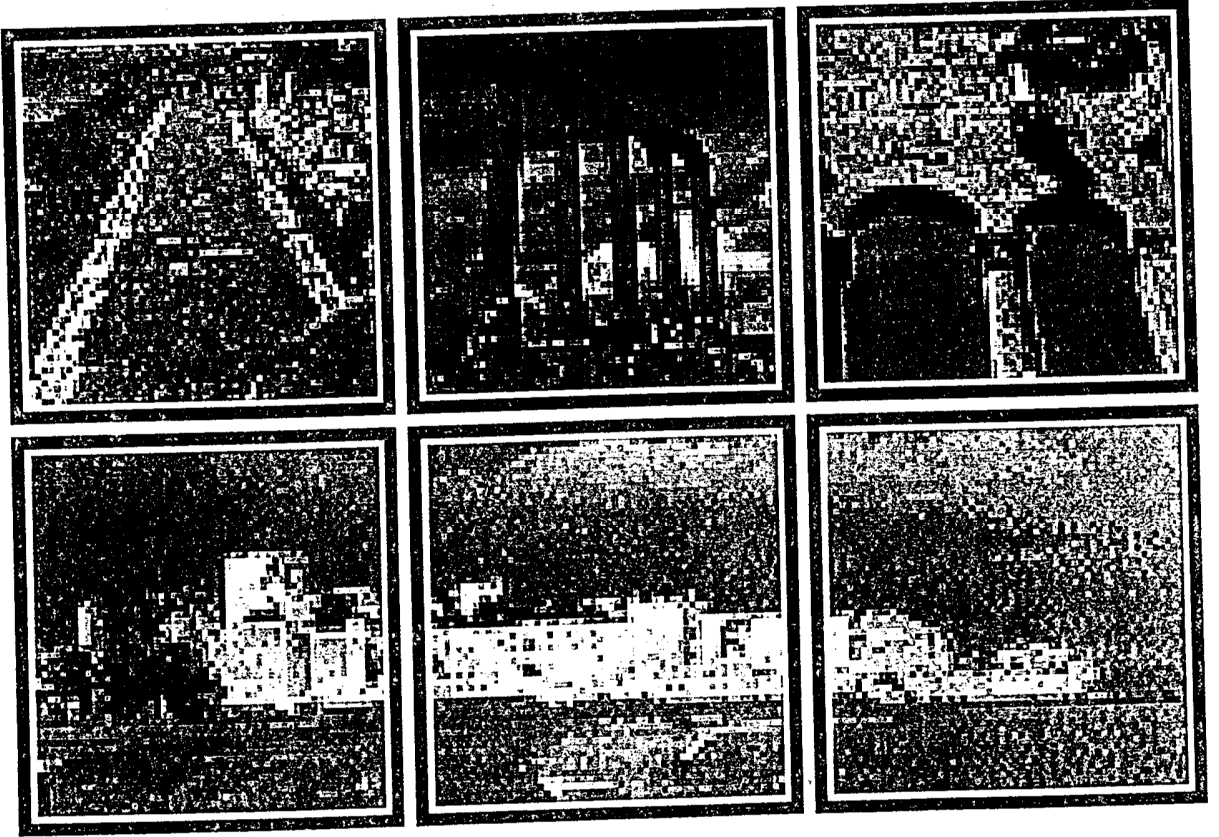

I. ULUSAL ECZACILIK ÖĞRENCİ KONGRESİ

03-04 Ekim 2003

Mersin Üniversitesi Eczacılık Fakültesi

PT-17 ECZACILIK PRATIĞİNDE YENİ BİR ALAN: GERİYATRİK ECZACILIK

A. Çiftçi¹, B. Yorgun¹, N.Ö. Şahin^{2*}

¹Istanbul Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, İstanbul,

²Mersin Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, Mersin

İlaçların farmakokinetik ve farmakodinamik özellikleri, hastanın: pediyatrik, yetişkin veya geriyatrik oluşuna göre farklılıklar gösterebilir. Bu, fizyolojik ve anatomik yapının yaşa bağlı gelişimindeki farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Geriyatrik hastalarda, pek çok sistem ve organın fonksiyonları yavaşlamaktadır. Bu da, uygulanan ilaç dozunun düşürülmesini gerektirebilir. Aksi halde, ilacın toksik etkiler göstermesi kaçınılmaz olabilir. Gelişmiş ülkelerde dahi 65 yaş üzerindeki kişilerin oluşturduğu "geriyatrik hasta" grubunun farmasötik bakımı konusunda uzmanlaşmış sağlık personeli sıkıntısı çekilmektedir. Farmasötik bakım ve klinik eczacılığın pratikte uygulandığı bu ülkelerde, "geriyatri" eczacılıkta bir ihtisas alanı olmakla birlikte, bu alanda ihtisas yapmak üzere başvuran eczacı sayısı oldukça azdır. Yine, geriyatrik hastalar için belirlenmiş ve "prospektüste" yer alan dozlama bilgisine sahip farmasötik preparat sayısı diğerlerine kıyasla azdır. Geriyatrik hastalar, çoğunlukla kronik hastalıklar geçiren, multiple patofizyolojik durumlar taşıyan kişilerdir. Bu da, uygun terapötik planın belirlenmesini güçleştirmektedir. Bu hastalar, daha fazla bakım ve sağlık danışmanlığı gerektirmektedir. Tüm bunlar göz önüne alınarak 2002 yılında, ABD'de, "geriyatrik eczacılık eğitimi" için yeni bir program başlatıldı. Programın amacı, uygun, etkin ve güvenli terapötik plan uygulaması için gerekli temel bilgileri (yaşlanma fizyolojisi ve farmakoterapi) edinmek, bunları esas alarak hastalara gerekli önerilerde bulunmak, tedavi süresince izlemek, ilaç-kaynaklı rahatsızlıklara yakalanma riski yüksek olan hastaları belirlemek, bu riskleri ortadan kaldıracak çözümler üretmek, yaşlanmanın sosyal ve psikolojik etkilerinin ilaç kullanımına etkilerini belirlemek ve ekonomik getirilerini belirlemektir. Bu hastaların nüfusumuzun önemli bir kısmını oluşturduğu ve yıllık ilaç tüketimlerinin diğerlerinden daha fazla olması göz önüne alınırsa, "geriyatrik eczacılık" uygulamasının farmasötik bakım uygulaması ve ilaç endüstrisi açısından önemli olduğu göze çarparacaktır. İyi bir geriyatrik eczacılık programı, hasta açısından yarar sağladığı gibi ülke ekonomisine de katkıda bulunacaktır. Ülkemizde henüz yaygın olmayan farmasötik bakım eğitimi ve uygulamalarının temeli oluşturulurken "geriyatrik eczacılık"ın gerekliliğinin de dikkate alınması gereklidir. Bu nedenle, bu çalışmada, yeni bir alan olarak karşımıza çıkan "geriyatrik eczacılık" kavramından bahsedilmektedir.

* Danışman öğretim üyesi

PT-18 BİYOTEKNOLOJİ ve ECZACILIK

S. Çelik, Y. Özdağ., F. N. Dinçer Kaya*
Mersin Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Mersin

Eski çağlardan beri yoğurt, peynir, şarap, sirke, bira ve benzeri fermentasyon ürünlerinin mikroorganizmalar aracılığı ile üretilmesi bir anlamda biyoteknolojinin en eski uygulamaları olarak kabul edilmekte, daha sonra 1940'larda antibiyotiklerin bulunuşu biyoteknolojideki önemli aşamalardan birisi olarak düşünülmektedir. Ancak, bugünkü anlamda modern veya moleküler biyoteknoloji canlı organizmalarda bir ürün geliştirmek veya sorunları çözmek üzere biyolojik sistemlerin (hücreler ve moleküller) kullanılmasıdır.

Bugün tamamlanma aşamasında olan insan genom projesi, moleküler biyoloji biliminin son elli yıldan bu yana gerçekleştirmiş olduğu buluşlara ve tekniklere dayanmaktadır. Bu bilim dalı aynı zamanda "Biyoteknoloji"nin tanımına ve endüstriyel uygulama alanlarına yepyeni bir kimlik kazandırmıştır. Bu teknolojinin ilaç endüstrisine olan en dikkat çekici yansıması ise "rekombinant ilaç ve aşılar" yolu ile olmuştur. Rekombinant DNA teknolojisinin kullanımı ile elde edilen bu yeni kuşak ilaç ve aşılar, halen sayıca az olmalarına rağmen, gerek etkinlikleri gerekse fiyatlarının yüksek olması nedeni ile ilaç endüstrisinin önemli bir alanını oluşturmaktadır.

İnsan Genomunu oluşturan genlerin neredeyse tamamının belirlenmiş olması ve diğer canlı genomlarının da kısa bir süre içinde çözümlenme aşamasına gelmesi, eczacılığı 3 ana alanda çok yakından etkileyecektir. Moleküler biyoloji ve genetik bilimleri eczacılık eğitiminin vazgeçilmez bir parçası haline gelecek; yeni kuşak ilaçların sayısında ve kullanım alanlarında beklenmedik ölçüde hızlı bir artış yaşanacak; ve "kişiye özel ilaç kullanımı"nın temelini oluşturan farmakogenomik bilim dalı önem kazanacaktır.

* Danışman öğretim üyeleri

KAYNAKLAR

- Öztürk M., İnsan genom projesi ve eczacılık alanına etkileri. TEB Mised, Sayı:3-4, 63-66, 2002
- Öner F.B., Biyoteknolojinin tıpta ve eczacılıktaki uygulamaları. TEB Mised, Sayı:3-4, 42-53, 2002